

SUOČENJE

A A. V V., »Hrvatski mučenici i žrtve iz vremena komunističke vladavine«,
Glas Koncila, Zagreb, 2013.

► Piše: fra Miljenko Stojić

Kakva nam je zapravo povijest? Onakva kakvom su nam je crtali 45 godina do svoga neslavnoga odlaska ili onakva kakvom je pamti narod na

koji su se neprestano pozivali? JAMAČNO ovo posljednje. Iz takve vjere puka Božjega niknule su dvije knjige o kojima će se još dugo govoriti, a

sprema se i treća. Ne odbacujemo ni mnoge druge, ali u tim dvjema knjigama sabrane su sve silnice koje su nas vodile, ili tukle, kroz proteklo vrijeme. Prva je ona don Ante Bakovića *Hrvatski martirologij XX. stoljeća*. Ona koja se sprema, govorit će поближе o naravi mučeništva. Pred nama je danas ona koja se dotiče zločinačke komunističke ideologije, naših žrtava i naših mučenika iz njezina vremena. Radovi su to s međunarodnog znanstvenog skupa što bi održan u Zagrebu 24. i 25. travnja 2012.

Imah čast sudjelovati u pripremi i u odvijanju toga skupa. Međutim, kad sam uvečer u središnjem Dnevniku HRT-a gledao izvješće o njemu, ni sam nisam mogao shvatiti o čemu je zapravo riječ. Trajalo je negdje oko minutu. Ipak, i to je bio znak da je skup uspio jer ga jednostavno nisu mogli prešutjeti, iako su htjeli. Naslanjalo se to na ponašanje neokomunističke hrvatske vlasti i društvenih ustanova. Unatoč svemu takvo ozračje nije smetalo Hrvatskom institutu za povijest i Institutu društvenih znanosti »Ivo Pilar« da budu suorganizatori toga skupa. Zbog toga im veliko hvala jer su se pokazali odgovornima u odgovorna vremena.

Pogrješno je ako iz ovih riječi zaključujemo da je skup bio polemičan. Ne, on je bio okrenut žrtvi, mučeništvu, a ne počinitelju. Ona uvodna izlaganja o stradanju u Hrvatskoj i BiH bila su upravo to, uvodna, iako

su vrlo kvalitetna. Nije se, naime, sve dogodilo negdje u zrakopraznu prostor i vremenu, dogodilo se na stvarnim područjima i među stvarnim ljudima. Daleko je to od političke korektnosti kojom nas danas nastoje prevesti žedne preko vode pa govore da je svaka žrtva samo žrtva. Naravno, ali uvijek postoji onaj tko je napadao i onaj tko se branio. U našem slučaju na jednoj je strani bilo komunističko bezboštvo, a na drugoj vjera u Boga i ljubav prema domovini. Slijedom toga padale su žrtve i rađali se mučenici.

Drugi, sržni dio ove knjige jest govor o stradanjima u nadbiskupijama, biskupijama i redovničkim zajednicama, podrazumijeva se, čitave Crkve u Hrvata. Za onaj prvi netko možda može reći da dotični pretjeruju, da su povijesne silnice..., ali ovdje je sve drukčije. Ime, prezime žrtve, skupina koja je to počinila, nekada i sâm izvršitelj... Sve je provjerljivo i sve tako krvavo. Nije ubijen jedan čovjek, iako je i to previše, nego na desetke i stotine tisuća njih. Istina, takav se govor ne nalazi u prvom planu, nego se to da iščitati dok se govori o stradanju osoba iz crkvene hijerarhije. I svaki je hrvatski kraj bio jednako pogođen, kako Istra, tako Zagorje, Slavonija, Hercegovina, Dalmacija, Bosna, Srijem, Bačka, Boka kotorska... Iz mržnje prema vjeri, politički razlozi bili su na drugome mjestu, komunistička je ideologija stvarala mučenike. Danas ta ista ideologija nastoji zatrti tragove svoga zločina. Zbog toga su u župi Sinac, mjesto Tupale, bagerima narsnuli na masovnu grobnicu koja je iznad sebe imala natpis tko je tu pokopan. Sve su natovarili na kamion, istresli u rupu na groblju u Otočcu

U knjizi je obrađena pozadina komunističkog nasilja, žrtve po nad/biskupijama i redovničkim zajednicama te pokrenuti postupci mučeništva. Doneseni su i zaključci ovoga međunarodnoga znanstvenog skupa. Poduprli su ga mnogi, ali ne i neokomunistička hrvatska vlast.

i iznad stavili natpis N. N. Svaki je komentar suvišan. A slično su kasnije ponovili i u Vrgorcu.

Nije čudno da su još u komunističko vrijeme započeli postupci mučeništva, kao onaj bl. Alojzija Stepinca, za pojedine kandidate. Padom komunizma sve se donekle rascvijetalo. Trebat će, naime, još zavrnuti rukave i shvatiti da je mučeništvo u stvari ono najvrjednije što Crkva posjeduje na pojedinu području. Ono hrani vjeru u Boga, jača je, čovjeku otvara oči za dubinske stvari. Govori o svemu tome poglavlje u zborniku koje obrađuje plodove i naume postojećih postulatara i vicepostulatara za proglašenje mučeništva. Na žalost, nije veliko. No, već se može primijetiti da naponi na posvješćivanju važnosti mučeništva urađaju plodovima. Određeni se raspituju i polako pokreću postupke mučeništva za svoje članove.

Poznata je stvar da ništa ne pada s neba. Sažeto je to izrazio kardinal Josip Bozanić, zagrebački nadbiskup, u svom pozdravnom govoru na tom međunarodnom skupu: »Drago mi je što mogu ovdje pred svima odati priznanje mons. Mili Bogoviću, biskupu gospičko-senjskom, za uporno nastojanje da se oživotvori ta inicijativa. No, valja reći da to na neki način i pripada biskupu Crkve hrvatskih mučenika, koji sada mora nastaviti svoje djelo, jer ima misiju ne samo u Crkvi nego i u hrvatskom narodu da o tome govori i da to promiče. Zbog toga je HBK, u zajedništvu s BK BiH, osnovala posebnu Komisiju za hrvatski martirologij. Ta komisija nema namjeru zamijeniti ulogu državnih tijela ili nadomjestiti ono što treba učiniti država. Naprotiv, kao građani očekujemo i tražimo

potporu države za tu samostalnu instituciju koja će svoj posao obavljati na način primjeren Crkvi.« (str. 16.)

Nisam baš uvjeren da će država s obiju strana granice još u dogledno vrijeme čuti ovaj poziv, ali sam uvjeren da biskup Bogović ne će stati. Započeo je djelo koje nas zaista suočava s prošlošću, ali ne na način kako to naglašavaju u današnjem hrvatskom društvu i za to ubiru ogroman novac. Netko može prigovoriti da je mučenika bilo i u druga vremena. Dovoljno je prisjetiti se samo onih za vrijeme turske okupacije i imat će napola pravo. Zaista ih je bilo i ovime oni nisu odbačeni. Počelo se od komunističkog vremena jer je bilo tako »plodno« i jer nam je najbliže. Namjera je odavde se širiti dalje, što će jasnije reći ona knjiga koju smo spomenuli na početku.

Zbornik donosi i neke pozdravne govore, no zbog kratkoće prostora samo ćemo ih spomenuti. Što je važno, pozdravni govori nisu bili oni uobičajeni, isprazni, protokolarni. Bili su to govori koji su nam nastojali zaista nešto reći. Mons. dr. Marin Srakić, kao predsjednik, govorio je u ime HBK, a mons. dr. Tomo Vučković, pak, u ime BK BiH. Kardinal Josip Bozanić govorio je kao zagrebački nadbiskup. Mons. dr. Nikola Eterović progovorio je kao glavni tajnik Sinode biskupa. Lojze Peterle obratio se u ulozi člana Europskog parlamenta. Dr. Andrija Hebrang govorio je kao predsjednik Upravnog vijeća Ureda za pronalaženje, obilježavanje i održavanje grobova žrtava komunističkih zločina nakon Drugoga svjetskog rata. (U međuvremenu sadašnja neokomunistička hrvatska vlast dokinula je ovaj ured.) Dr. Jasna Turkalj, kao ravnateljica, obratila se u ime suorganizatora Hrvatskog instituta za povijest, a prof. dr. Vlado Šakić kao ravnatelj obratio se u ime drugog suorganizatora Instituta društvenih znanosti »Ivo Pilar«. Eminentna imena, eminentan skup. Povijest će zapamtiti tko je do-

šao, a tko ne.

Danas je iz svega toga rada proizišlo, između ostaloga, da je spomenuta Komisija počela s popisivanjem najprije katoličkih žrtava, a poslije će između njih izdvojiti one koje drži mučenicima i predložiti ih kao kandidate za oltar. Povjerenici Komisije već djeluju po gotovo svim biskupijama, a uskoro i po svim župama Crkve u Hrvata. Velik je to pothvat i neka urodi samo jednim proglašenim mučnikom, a bit će ih više, ispunio je svoje poslanje. Nadam se da će sve ovo još bolje prepoznati oni mediji koji se nazivaju katoličkima ili, pak, tome naginju. Neki kao da još spavaju, a vrijeme buđenje ne samo da je došlo nego je i prošlo.

Kakav bi to bio ozbiljan skup kad ne bi urodio ozbiljnim zaključcima. Ovdje u zborniku doneseni su u poglavlju nazvanu »Dodatak«. Od onoga što je u njima pribilježeno i čega se do sada nismo dotakli u ovome govoru o zborniku izdvojio bih sljedeće:

»1. Predlažemo da svaka biskupija na svome području odredi Dan mučenika i način proslave toga dana.

2. Pozivamo državne vlasti u HR te BiH da što prije dovrše cjelovit popis žrtava iz Drugog svjetskog rata i porača tako da se onemogućuje manipulacije žrtvama. 3. Pozivamo državne vlasti u HR te BiH da odlučnije djeluju u osudi zločinačke komunističke ideologije te promiču demokraciju i slobodu svake osobe.« (str. 665.)

Sve izgleda jasno, a na dotičnima je da poslušaju ovaj vapaj. Biskupije će očitito ispuniti svoj dio zadatka na radost puka Božjega.

Zbog svoga sudjelovanja u svemu ovome naravno da nisam mogao o tom radu progovoriti na uobičajen, »odmaknut« način. Nastojao sam iznijeti

bit. No, to me ne sprječava da uočim tehničku dotjeranost zbornika. Najveća je to zasluga izvršnog urednika Mate Rupića. Naravno, hvala i svima ostalima koji su sudjelovali u pripravi i tisku ovoga zbornika.

Znam da sam se tek dotakao tako važnih tema koje je iznjedrio ovaj zbornik. One drukčije izgledaju kada se o njima prosuđuje s motrišta mučeništva. Nabrojmo kratko barem neke teme: narav komunizma, kako su počela zla, Bleiburg, Križni put, Jasenovac, poratne osvete... Veličina mučeništva tjera nas da tu uočimo bit i da se pritom ne napajamo mržnjom. Mučeništvo

je uvijek bilo i uvijek će biti ljubav, ma koliko to izgledalo protuslovno. Hrvatski puk, jer vjeruje, to zna. Zbog toga je, uostalom, 2013. u Vukovaru išao svojim putem, njih više od 100.000, a odnarođeni po-

litičari, u skupini od njih stotinjak, svojim. Associated press za one prve reče da su nacionalisti i to proširi svijetom. Jesu li i jesmo li zbog ovoga svoga rada? Ma, dajte! ✍

Komisija HBK i BK BiH za hrvatski martirologij ima zadatak među ubijenima pronaći kandidate za proglašenje mučenicima. U tu svrhu po svim nad/biskupijama i župama počinje popis katoličkih žrtava. Provode ga povjerenici Komisije.

Dekret pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesna« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

STOPAMA POBIJENIH

glasilo Vicepostulature postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«, VIII., 1 (14), Široki Brijeg, 2015., siječanj – lipanj, 2015.

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Adresa:
BiH: Kard. Stepinca 14,
88220 Široki Brijeg
HR: Humac 1, p. p. 1, 20352 Vid

Veza:
tel.: (039) 700-325
faks: (039) 700-326
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilo izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Stare brojeve, osim ovoga posljednjeg, možete u pdf obliku preuzeti sa stranica portala pobijeni.info u poglavlju Izdavaštvo.

Cijena pojedinog primjerka:
3 KM; 12 KN; 3,75 EUR; 4,25 CHF;
6,50 USD; 6,50 CAD

Godišnja pretplata (s poštarinom):
BiH 7,5 KM; RH 33 KN; EU 7,5 EUR;
CH 8,50 CHF; SAD 13 USD; Canada
13 CAD

Slanje pretplate, dobrovoljnih priloga... (s naznakom za Vicepostulaturu i nakanu):

- poštanskom uputnicom
- UniCredit Bank d.d. Mostar, poslovna Ljubuški:

žiro-račun (BiH): 3381602276649744
devizni račun (inozemstvo):
IBAN: BA393381604876650839
SWIFT: UNCRBA22

ISSN: 1840-3808

RIJEČ UREDNIKA

fra Miljenko Stojić

Dragi čitatelji!

Naizgled je prošlo tako mnogo vremena otkada su komunisti željeznom metlom počistili krajeve kojima su prošli i nad kojima su zavladaali. Ipak, sve je još, na žalost, svježije i utječe na naše živote. Kad čovjek o svemu razmisli, onda zaključuje da je to zbog toga što se dotični ni dandanas nisu pokajali za svoja počinjena zlodjela. Umjesto toga oni govore o zastranjivanjima. Da ne bi! Hrvatska današnja historiografija sve više i više razotkriva to prikrivanje. Komunistička je bio zločinačka ideologija i želimo li naprijed, trebamo se osloboditi njegovih naslaga. Jasno i bez ikakvih govornih smicalica.

Hercegovačka franjevačka provincija, odnosno Vicepostulatura postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«, nema, stalno to naglašavamo, zadatak tražiti ubojice i ispravljati povijesni govor, nego među svojim ubijenim članovima pronalaziti tragove mučeništva. I to neumorno činimo, iz dana u dan. Ove godine obilježavamo 70. obljetnicu nepravedna, ničim zaslužena, ubojstva naše braće. Program obilježavanja protegnut ćemo kroz čitavu godinu i uz Božju pomoć nadamo se da će biti bogat ili primjeren, kako hoćemo. U sve spada i obilježavanje žrtvoslovnih mjesta. To je glede vanjskoga očitovanja. Što je s onim nutarnjim? Na to svatko od nas treba odgovoriti. U tom nesretnom Drugom svjetskom ratu ginuli su ne samo hercegovački franjevci nego i mnogobrojan puk Božji. Prisjetimo se svega toga u

svojim srcima i nastojmo osloboditi svoju dušu za istinsku slobodu. Nju nam nije darovao nikakav komunizam ili antifaziizam, kako sada vole govoriti, nju nam je darovao Bog preko krunice obješene o vratu naših bojovnika u Domovinskom ratu.

Dok pišem sve ovo, čitam što je kroz nekoliko zadnjih mjeseci Ministarstvo, nekada hrvatskih, branitelja, kojemu je pripojen Ured za istraživanje komunističkih zločina, uradilo glede žrtava iz Drugoga svjetskog rata i porača. Osobno je to pismo i pitam se zbog čega o svemu nisam saznao iz medija koje redovno pratim? Očito im to ne odgovara. Moraju nešto raditi pa kad je tako, neka se o svemu što manje čuje. Zbog svega nema ni govora o pokopu tih žrtava. Vjerojatno se, kao u primjeru Sinca i Vrgorca, sve radi na brzinu i bez nazočnosti svećenika i javnosti. Na njihovu žalost sada ne mogu reći da nisu znali ili da sve rade stručno i po zakonu. U ljetošnjem broju *Hrvatske vjernosti* perom stručne osobe objašnjeno je koji bi se postupak pri tome trebao primijeniti. A njima je teško pročitati te dvije stranice??!

Odgovorani je posao istraživati samo jednu žrtvu, a kamoli njih nekoliko stotina tisuća. Ali je i častan te to netko mora učiniti. Pomognimo koliko možemo i molimo se da uključeni u taj rad smognu snage sve obaviti kako treba. Bog i žrtve bit će nam zahvalni.

Mir i dobro!

IZ SADRŽAJA

Iz ljetopisa	4	Pobijeni	38
Podsjetnik	18	Djela pobijenih	44
Povijesne okolnosti	24	Odjek u umjetnosti	47
Povjerenstva	27	Nagradni natječaj	48
Stratišta	28	Razgovor	52
Istraživanja	30	Podlistak	57
Glas o mučeništvu	33		